

Asia: VN/19859/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta)

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa ministeriössä valmistellusta hallituksen esityksestä, jolla liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättäisiin uudet säännökset negatiivisen tartuntatautia koskevan testituloksen tarkastamisesta ja todistuksen esittämisestä rajat ylittävässä liikenteessä. Esityksen taustalla on SARS-CoV2-viruksen aiheuttama pandemia ja tautiepidemian leviämisen ehkäisy Suomessa. Arvion mukaan noin puolet Suomen uusista koronavirustartunnoista tulee ulkomailta.

Ehdotuksen mukaan Suomeen ulkomailta tulevalta henkilöltä edellytettäisiin todistusta koronaviruksen negatiivisesta testituloksesta ja henkilöä kuljettavan yrityksen olisi tarkastettava, että henkilöllä on vaadittu todistus. Testi saisi olla otettu enintään 72 tuntia ennen matkan alkua. Esityksessä on lueteltu henkilöt, joilta testiä ei vaadittaisi. Nyt ehdotettavat säännökset olisivat voimassa vuoden 2021 loppuun.

SARS-CoV2-virus ei kuitenkaan ole ainoa helposti tarttuva, yleisvaarallista tartuntatautia aiheuttava tekijä ja on jopa todennäköistä, että myös tulevaisuudessa on odotettavissa jonkin toisen mikrobin aiheuttama pandemia, joka edellyttää merkittäviä rajoitus- ja muita toimia kansallisella tasolla. Tämän vuoksi olisi vielä harkittava säännösten sisältöä siten, että laki ei koskisi vain koronavirusta vaan sitä voitaisiin tarvittaessa soveltaa muihinkin mahdollisiin taudin aiheuttajiin kuin koronavirukseen. Mikäli näin tehtäisiin, lakimuutokset voisivat olla toistaiseksi voimassa olevia.

SAK näkee tärkeäksi, että ehdotetun 153 a §:n mukainen Liikenne- ja viestintäviraston päätös vaatia negatiivinen testitulos tietyltä alueelta saapuvilta henkilöiltä perustuu terveydenhuollon asiantuntijoiden esitykseen.

Ehdotetut säännökset luovat yhden uuden keinon vähentää koronaviruksen aiheuttamaa tautikuormaa ja ovat tämän vuoksi tarpeellisia. Samalla on kuitenkin tarvetta tiedostaa, että negatiivisesta testituloksesta huolimatta testattu henkilö voi olla Suomeen saapuessaan koronainfektiota tartuttava.

Täsmentävien säännösten antaminen valtioneuvoston päätöksellä on tarpeellista mahdollistaa esimerkiksi todistuksen esittämisvaatimuksesta poikkeamisen osalta. Asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin henkilöryhmistä sekä muusta mahdollisuudesta poiketa todistuksen esittämisvaatimuksesta matkustuksen perusteen, matkustuskohteessa tehtyjen järjestelyjen tai lähtö- tai kauttakulkumaan osalta. SAK pitää puutteena, että nyt esitetyn lakimuutoksen yhteydessä ei ole nähtävänä asiaan liittyvää valtioneuvoston asetusta. Asetuksen on kuitenkin tarkoitus astua voimaan samanaikaisesti lakiesityksen kanssa perustelujen mukaan. SAK pitää tarpeellisena, että myös suunniteltu valtioneuvoston asetus tulee lausuttavaksi ainakin keskeisille työmarkkinajärjestöille.

Kuljetusyrityksen tarkastusvelvoitetta koskevat huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Tällä hetkellä on kuljetusyrityksillä velvollisuus ulkomaalaislain perusteella tiettyjen asioiden tarkistamiseen ja nyt ehdotettu järjestely toisi yhden tarkistettavan asian lisää. Ehdotettu todistuksen tarkastaminen ei ole kuljetusyhtiöiden kannalta ylivoimainen, vaikka voikin lisätä hallinnollista työtä ja kustannuksia. Kuljetusyritysten näkökulmasta kriittistä on saada viranomaisilta täsmällinen tieto todistamiseen liittyvistä yksityiskohdista, jotta ne voivat tiedottaa asiasta tarvittavassa määrin asiakkailleen. Joissakin tapauksissa asiakkaille/matkustajille tiedottaminen voi olla haastavaa ja lisätä kustannuksia.

Matkustajaan kohdistuvat velvollisuudet: huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Matkustajan mahdollisuus hankkia tarvittava todistus negatiivisesta testituloksesta määräajassa voi joissakin tilanteissa osoittautua vaikeaksi. Matkustaja ei välttämättä pääse testiin oireettomana ja toisaalta testituloksen saaminen voi kestää riippuen lähtömaasta tarpeettoman pitkään. Samoin testin hinta voi joissakin tapauksissa olla merkittävä kustannustekijä. Matkustajan mahdollisuudet tietää todistamisen velvollisuudesta ovat heikot elleivät kuljetusyritykset huolehdi riittävästä tiedottamisesta. Vallitsevassa koronatilanteessa matkustajiin kohdistuvat velvoitteet ovat kuitenkin hyväksyttäviä.

Kohdennetut kysymykset:

Kuljetusyhtiöt: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla velvoitteilla? Kuinka tarkastusvelvoite olisi parhaiten toteutettavissa? Mitä kustannuksia ehdotus mahdollisesti aiheuttaa? Muita huomioita?

-

Matkailu- ja ravintolapalveluala: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla matkustajaan kohdistuvilla velvoitteilla? Ovatko ehdotetut toimenpiteet riittäviä? Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen ja matkailun terveysturvallisuuden?

-

Sisäministeriö: Mikä on ulkomaalaislain ja ehdotettujen säädösmuutosten välinen suhde, erityisesti liittyen matkustajan käännättämiseen? Mahdollistavatko ehdotetut toimenpiteet sen, että todistus negatiivisesta testitodistuksen mukanaolosta ja tarkastuksesta voidaan toteuttaa riittävällä tavalla?

-

Sosiaali- ja terveysministeriö: Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla? Ovatko toimenpide-ehdotukset riittäviä turvaamaan Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden? Miten mahdolliset jälkitoimet huolehditaan (valvonta/uusintatestaus)?

-

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Millä edellytyksillä Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen maa/aluekohtaisesta kuljetusyritystä koskevasta tarkastusvelvollisuudesta?

-

Latvatalo Eveliina
SAK ry - Työehdot-osasto asiantuntijalääkäri Kari Haring